

HET SPOOR EN LE RAIL PEILEN DE OPINIES

De berichtenbestellers worden zeer jong (van 14 tot 17 jaar) aangeworven. Zij bestellen colli's en dringende berichten, worden ingewijd in de verschillende taken van de Dienst der Exploitatie en moeten, gedurende drie jaar, de cursussen volgen van een scholing die, sedert 1950, speciaal voor hen georganiseerd wordt.

Tijdens de eerste twee jaar, volgt de berichtenbesteller lessen per briefwisseling (algemene en vakcursussen) die aangevuld worden met mondelinge herhalingslessen (op zondagen). De leerling van het derde jaar wordt van zijn gewone functies ontheven en volgt, in een school, mondelinge lessen (vier dagen per week). Dit onderricht gaat gepaard met een praktische opleiding in een station (twee dagen per week).

Een door de Examencommissie georganiseerde eindproef sluit de scholing af. De laureaten worden in dienst genomen als klerk of wachter.

Dat is, in het kort, de administratieve toestand van de jongsten onzer collega's.

Maar wat denken zij erover? Om hun mening te kennen, hebben *Het Spoor* en *Le Rail* een omvangrijk onderzoek op touw gezet en, namelijk, al de berichtenbestellers van het derde schooljaar ondervraagd. Hier volgen de uitslagen van dit opinieonderzoek.

Waarom kwamen zij bij de spoorweg in dienst?

Enkele kenschetsende uitspraken:

- Ik kende, door mijn vader, die ook spoorman is, de talrijke voordelen die aan de berichtenbestellers aangeboden worden...
- Ik wou geld verdienen om mijn ouders te helpen...
- Mijn ouders spoorden mij ertoe aan, omdat zij de toekomst kenden die voor ons is weggelegd...
- Volgens mij, biedt de spoorweg een grote stabiliteit en de beste toekomst...
- Mijn grootvader was spoorman; mijn vader was spoorman; mijn broeder ook; ik ben aan de spoorweg gekomen door «erfelijkheid»...
- Aangemoedigd door een vriend, een oud-berichtenbesteller, die in het examen van klerk geslaagd was...
- Mijn vader was gestorven en ik wou geld voor moeder verdienen...
- Ik was de school beu en vader besloot, heel wijselijk, me voor het examen te laten inschrijven...
- Ik heb altijd van de treinen gehouden en droomde van aan de spoorweg te werken...
- Het middelbaar onderwijs hing me al lang de keel uit...
- Mijn ouders hadden de middelen niet meer om me te laten voortstuderen...
- De spoorweg heeft me steeds aangetrokken, en, wanneer ik in een station kwam, benijdde ik de kaartjesuitreikers...
- Ik had er genoeg van om in een fabriek te werken en regelmatig werkeloos te zijn...

Het onthaal door de oudere collega's

Het doet ons werkelijk veel genoegen aan de chefs en het personeel van de stations te kunnen zeggen dat al de berichtenbestellers (op enkele uitzonderingen na) ons,

WAT DENKEN DE BERICHTENBESTELLERS OVER HUN TOESTAND?

vol dankbaarheid, verklaard hebben dat zij de dag van hun dienstneming goed onthaald werden. Een beetje overal hebben vriendelijke en hoffelijke bedienden hen aangemoedigd en uitgelegd wat de Maatschappij van hen verwachtte.

Dat geschiedde, meestal, op een rechtstreekse, hartelijke wijze, maar zonder veel raadgevingen. In de stations, legt Marcel Selleslaghs (Deinze) uit, kunnen de bedienden zich niet veel met ons inlaten om de eenvoudige reden dat zij er geen tijd voor hebben. Hij begrijpt het probleem volkomen en onderlijnt tevens één der hoofdredenen van de scholing. Maar talrijke ouderen hebben toch elke dag een groot deel van hun tijd opgeofferd (Georges Maniquet, Ramillies) om de jonge bestellers te vormen. En Leon Cariaux (Poix-St. Hubert) voegt eraan toe: *Nooit had ik me voorgesteld dat ik met zulk een achting zou behandeld worden.* Dezelfde toon vinden we ook bij Robert Bekaert (Wetteren): *Wij zijn als broeders van een eensgezinde familie...*

Waarheidshalve, moeten we hier ook de bijzondere commentaar van drie bestellers vermelden, die de keerzijde van de medaille tonen. De eerste verklaart gans vrijmoedig: *Ik werd ook vriendelijk ontvangen... In het begin was ik er graag. Maar, enkele maanden later, begreep ik dat ik er niet veel zou leren tenzij door mezelf en door de scholing. Waarom? Ganse dagen moest ik, tussen mijn bestellingen in, tuinieren, wieden, besproeien... Ik was ontgoocheld en vroeg mijn overplaatsing... De tweede vertelt: Ik werd goed ontvangen, maar sommige bedienden hebben me belachelijke dingen bevolen, die ik te goeder trouw uitvoerde en waardoor ik me bijna moeilijkheden op de hals haalde... De derde drukt er zijn spijt over uit dat sommige bedienden gesprekken voeren zonder eerbied voor de gevoeligheid van de jongeren...*

Die aanmerkingen nemen nochtans niet weg dat de meerderheid van de bestellers er prijs op stellen de stationschefs, facteurs, klerken en al de andere collega's te bedanken omdat zij verre van een koele houding aan te nemen, de jonge bestellers bijna als vrienden behandelen en hen uit de moeilijkheden redden waarin ze soms verzeilen (Georges Durant, Lobbes).

Het begin en het werk van besteller

Het goed onthaal van de ouderen steekt de jongeren een hart onder de riem, want in het begin voelen bijna allen zich onwennig. Zij zijn nochtans vlug vertrouwd met het station. In het begin, zegt Leon Ergo (Blandain), was

ENKELE PITTIGE ANTWOORDEN



Raphaël DEVREESE (Beernem)
Mijn vader, die ook spoorman is, en de stationschef van mijn dorp, legden mij duidelijk uit welke mooie toekomst aan de berichtenbestellers wordt aangeboden.



Jan MATTHEEUSSEN (Essen)
Ik ben aan de spoorweg gekomen (...) vooral omdat de Maatschappij aan haar bedienden grote mogelijkheden biedt om hun toestand te verbeteren.



Ludo FRANÇOIS (Aarschot)
De eerste dagen heb ik dikwijls op mijn tanden gebeten en mijn tranen teruggedreven. Ik vertrok toen om 5 h 17 en kwam slechts om 21 h 10 weer thuis.



Raymond PLETTINCK (Roeselare)
Mijn eerste indrukken waren die van een jongen die verloren loopt tussen een menigte en die nog veel, heel veel zelfs, te leren heeft.



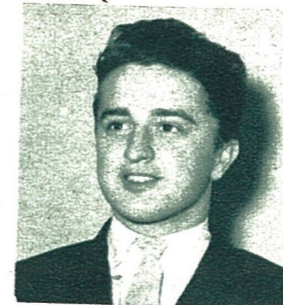
Roland SCHOCKAERT (Scheldewindeke)
Als ge voor 't eerst kennis maakt met het personeel en de stationschef, verloopt dat eerder stijfjes, doch weldra wordt de sfeer gemoedlijker en maakt ge kameraden.



Etienne DE MAESEENER (Geraardsbergen)
Mijn eerste indrukken als berichtenbesteller waren bewondering en ontzag voor de grootheid en de stiptheid van de N.M.B.S.



Alfons GABRIELS (Antwerpen-Oost)
Na een week voelde ik me best thuis bij de spoorweg, vooral door de bereidwilligheid van mijn oudere collega's en de hartelijkheid van mijn meerderen.



Henri STERCKX (Drieslinter)
Langzamerhand raakte ik gewend aan de striemende regen-vlagen en de zacht neerdalende sneeuwvlokjes.



Willy HAEGEMAN (Burst)
De berichtenbesteller is niet de ideale bediende om kaartjesafnemer te spelen. Hij is te jong om aanzien en gezag af te dwingen en wordt zo vaak het mikpunt van scherpe kritiek...



Erienne CORDIER (Aalter)

Wat ik thans moet doen vind ik niet overdreven en wat me nog te wachten staat, 't zij veel of weinig, zwaar of licht, daarvan heb ik geen schrik.



Marcel SELLESLAGHS (Deinze)

Het eigenlijke werk van berichtenbesteller deed ik niet al te graag. Ik verlangde steeds het werk van de bedienden te doen...



Marc DECOUTERE (Ingelmunster)

Mijn dagelijks werk vind ik volstrekt noodzakelijk, want slechts na een onverdroten arbeid kan men de goede vruchten ervan plukken.



Frans YANNESTE (Avelgem)

Wat ik, voor het ogenblik, het liefst doe, is me bezig houden met de dossiers van het Algemeen Reglement der Seinrichting.



Jozef VANDEWEGHE (Ieper)

Waar ik niet van houd is dat, wanneer ik de een of andere fout bega, een meer geroutineerde bediende verzuimt mij hierop te wijzen.



Gustaaf FONTEYNE (Oudergem)

Mijn liefste werk is de taxatie van vrachtbrieven voor wagenladingen en de nodige inschrijvingen die ermee gepaard gaan.



Walter PONNET (Herzele)

De ganse dag in regen, wind en bijtende koude fietsen is wel veel lastiger dan ergens op een bureau binnenwerk te verrichten.



Marcel SCHOLLAERT (Herzele)

Ik heb het liefst een dienst waarbij ik afwisselend binnen en buiten ben, een dienst waarbij ik een zekere tijd in de gezonde lucht vertoef.



Alfons VAN DE VELDE (Blankenberge)

Dat de mondelinge herhalingen op zondagmorgen doorgaan vind ik heel redelijk, als je maar je partijtje voetbal niet mist...



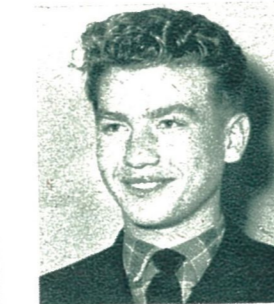
Remi AERTS (Heist-op-den-Berg)

Ik kom tienmaal liever naar de mondelinge lessen van het 3^e jaar dan naar de zondagse herhalingslessen van het 1^{ste} en 2^e jaar.



Andreas LIPPENS (Boom)

De mondelinge herhalingen op zondag zijn wel voordelig voor de opleiding, maar de ganse zondag is dan naar de bliksem.



Guillaume OTTO (Vertrijk)

Steeds wachtte ik vol ongeduld op de cursussen, doch die per briefwisseling vielen mij tamelijk zwaar.

alles ingewikkeld voor mij; ik dacht dat ik het nooit zou begrijpen. Maar, na een achttal dagen, scheen het me al veel eenvoudiger.

We mogen ook niet vergeten dat de dienstneming bij de spoorweg voor de meeste bestellers de eerste stap in de wijde wereld is. Roger Petit (Moeskroen) schetst dit heel raak: *Het was voor mij een echte foltering mijn vadershuis te moeten verlaten. Ik was nog nooit van huis weg geweest en moest nu alle dagen vertrekken van zes uur 's morgens tot acht uur 's avonds. Doch, in de trein die me wegvoerde, voelde ik me toch enigszins gelukkig omdat ik eindelijk een taak ging vervullen aan de spoorweg...*

Wat het eigenlijke werk van de bestellers betreft, vat Jean-Pierre Jérôme (Havannes) als volgt de algemene gedachte samen: *Dat werk, wat sommigen er ook van zeggen, is geen rustig tijdverdrif. In alle weer en wind moeten we op bestelling gaan. Maar, voor de jongeren, kan een beetje beweging geen kwaad. Zij houden van de fietstochtjes. Daardoor blijven we fit (Kamiel Verbelen, Londerzeel). Maar er is een stevige moed vereist om het gure weer te trotseren (Alain Mardaga, Trooz) en toch heb ik liever slecht weer dan op de banken van een gewone school te zitten, zegt Armand Wouters (Antwerpen L.O.). 't Is minder aangenaam als de geadresseerde afwezig is (Jacques Volbout, Frameries), en wat ik niet graag heb is teruggezonden te worden naar een wijk waaruit ik juist terugkeer (Guy Petit, Havannes). Stippen we nog even een klare zienswijze aan van André Rimbaut (Tamines): *Het werk van de besteller is eenvoudig, dat is waar; het vereist niettemin bescheidenheid, eerlijkheid, beleefdheid, wellevendheid en een bestendige bezorgdheid om de opgelegde taak goed uit te voeren... Daarom ook begrijpt Maurice Villance (Paliseul) niet dat sommigen de bestellers aanzien als boys voor alle werk en tevens als nietsnutten.**

In het algemeen, vestigen allen de aandacht op de goede geest die in de stations heerst. Zij houden van de dienst der Exploitatie, van de goede tucht, toegepast in de juiste verhoudingen, zonder zwijm van dwingelandij (Gilbert Vermassen, Zingem) en van de wederzijdse hulp die de bedienden elkaar betonen (behalve enkele egoïsten, natuurlijk). Sommige ouderen merken wel een beetje afgunstig op, dat zij het geluk van de huidige jeugd niet gehad hebben en hekelen scherp — zoals bij het kaartspel — degenen die zulke troeven hebben en ze slecht gebruiken. En weet ge wat een jonge besteller vooral droevig stemt? Hoogmoedig behandeld te worden door een oudleerling van de scholing, die nu klerk of facteur is. Gelukkig zijn die gevallen eerder zeldzaam...

Moeten we hier nog aan toevoegen dat de jongeren hun grootste plezier vinden wanneer ze, op hun beurt, de ouderen een handje mogen helpen? Hoe trots zijn ze niet als ze de stationsfacteur mogen helpen taxeren, als ze de reiskaartjes mogen knippen, als ze het loket mogen bedienen, als ze mogen meehelpen in de beweging! *Ik word haast blij als de telefoon begint te rinkelen, zegt Alfred Joseph (Jette), want een telegram kan ik nu op behoorlijke wijze ontvangen en doorsturen.*

Maar het rangschikken van de reiskaartjes, daar moeten ze niet van hebben, niet waar, Jean Maréchal? (Gouvy).

De scholing

Dankbaarheid is werkelijk geen ijdel woord voor de berichtenbestellers. Allen aanzien de scholing als een prachtig sociaal werk. Stel u eens voor! Betaald zijn om te studeren en om uw toestand te verbeteren! Wat een buitenkansje! Te meer, omdat al de leraars en verbeteraars toegewijd en rechtvaardig zijn. Herhaaldelijk, zegt André De Vriese (Leupegem), heb ik kunnen vaststellen dat de leraars eerlijke en plichtsbewuste mensen zijn.

In het algemeen, worden de lessen per briefwisseling van de eerste twee jaren, als een uitstekende voorbereiding voor de mondelinge cursussen van het derde jaar aangezien. Volgens Freddy Renotte (Pepinster) is alles perfect in orde. Hij is niet de enige, maar de meningen verschillen wanneer het gaat over de herhalingen op zondagmorgen in de scholen.

De enen, zoals Jean-Pierre Masson (Marche-les-Dames), menen dat hun aantal onvoldoende is. *De leerlingen, zegt hij, hebben geen contact genoeg met de leraars. Anderen, die misschien dezelfde mening toegedaan zijn, verdedigen een standpunt dat beïnvloed wordt door de afstand die hen van de scholen scheidt.*

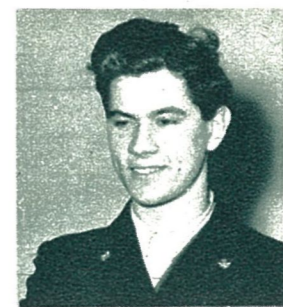
Bovendien, verschilt het oordeel over de huiswerken en lessen, naar verhouding van de afstand tussen de woonplaats en de werkzettel. *De huiswerken, zegt Gilbert Marchal (Ciney) zijn te talrijk en te ingewikkeld voor de bestellers die ver van huis dienst hebben. De mondelinge herhalingen op zondag zijn vermoeiend voor degenen die een afmattende week achter de rug hebben. Sommige bestellers wensen dat de verbeterde huiswerken vlugger zouden teruggestuurd worden; de meesten suggereren dat de herhalingen zouden doorgaan vóór de verzending van de huiswerken die ermee in verband staan.*

Vinden zij de lessen moeilijk? In het algemeen, niet. Elke besteller heeft, natuurlijk, zijn persoonlijke



Gilbert DE CUYPER (Schoonaarde)

Ik verkies de dienstvakken boven al de andere omdat wij hun stof in ons latere spoorwegleven zullen moeten toepassen.



Lucien VANKEIRSILCK (Lichtervelde)

De lessen van het derde jaar zijn moeilijk en uitgebreid, vooral de vakcursussen, maar het is logisch dat deze laatste onmisbaar zijn.



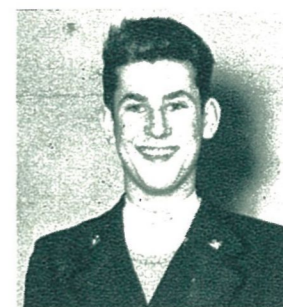
Daniël OOSTERLINCK (Wondelgem)

De verbeteringen worden altijd met de meeste zorg aangebracht en geven ons het juiste antwoord op de gestelde vragen.



Gerardin NAUDTS (Wetteren)

De schriftelijke ondervragingen zijn een afdoend middel tegen de gemakzucht van sommige leerlingen: zij verplichten iedereen regelmatig de lessen in te studeren.



Werner D'HEYGHÈRE (Izegem)

Schriftelijke ondervragingen zijn goede testen om te weten of men z'n les wel kent.



Carlos DEPRAETERE (Anzegem)

Ik geef de voorkeur aan de cursus « Franse taal », want de tweede taal zal ons in vele gevallen toelaten de cliënteel van de N.M.B.S. te dienen.



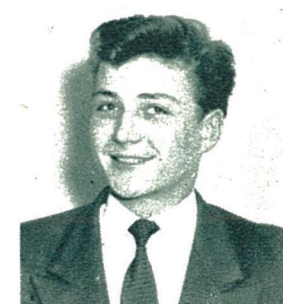
Alfons VAN HASSEL (Luithagen)

Voor de lessen van het derde jaar moet ge u flink inspannen om met succes over de eindmeet te komen.



Jozef BERINGS (Zichem)

De geweldige stof, die de leraars ons trachten in de pompen, is in sommige vakken te beknopt en in andere veel te uitgebreid.



Leo HEYLEN (Duffel)

In de scholing heeft men een vast doel voor ogen, terwijl in de andere scholen meestal nog geen besluit voor de toekomst getroffen is.



Frans CALLOT (Hoboken)

We mogen zeker blij zijn dat we betaalde studenten zijn, maar dit wordt ons wat al te dikwijls op ons brood gegeven.



Michel DEPUYDT (Wervik)

De praktische scholing is onmisbaar: in het station kan men immers toepassen wat men in de mondelinge lessen geleerd heeft.



Gilbert VERMASSEN (Zingem)

De praktische scholing in de stations laat ons toe de theorie in de praktijk om te zetten. Men moet in de stations werken om zich een idee over de spoorweg te vormen.



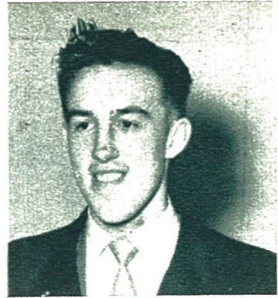
Ides VAN AUDENHOVE
(Geraardsbergen)

De praktische scholing in de stations is van onschatbare waarde: zij verduidelijkt de soms moeilijke vakcursussen en laat ons toe onze kennis uit te breiden.



Willy GHELDOLF
(Antwerpen-Oost)

Het stationspersoneel denkt dat we niet genoeg praktische oefeningen doen en dat, als de scholing achter de rug is, we eerder niets kunnen.



Antoine DE GEYTER
(Schedewindeke)

Sommige bedienden zijn een beetje jaloers op ons omwille van de prachtige voordelen die we genieten en omdat zij de scholing niet gekend hebben.



Jozef ADAM (Oudenaarde)

Mijn collega's staan me bij met raad en daad (...). Het is voor hen een soort van eer het een of ander tot in de puntjes te mogen verklaren.



Gilbert VAN DEN BERGH
(Aalst-Noord)

Sommige bedienden helpen u zoveel ze kunnen om het u te doen begrijpen, terwijl anderen doen alsof ze u niet kennen.



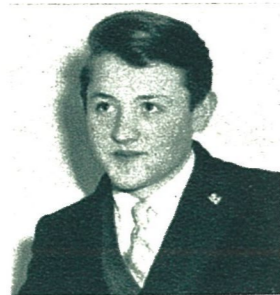
Julien HENS (Mol)

De collega's in het station leren ons de moeilijkheden van de dienstcursussen in de praktijk oplossen.



Jean-Pierre DE COENE
(Ingelmunster)

Er heerst bij sommige bedienden een minachting voor ons bestellers, wat vernederend inwerkt op het moreel.



Maurice COOPMAN
(Zottegem)

In de scholing heerst een gezonde spanning van ijver en werklust, die voornamelijk te danken is aan de dagelijkse schriftelijke ondervragingen.



Achiel MERTENS (Lebbeke)

In het opleidingscentrum zijn de bestellers als broeders onder elkaar en bestaat er een echte vriendschap.



Leon VAN DORPE (Lede)

De geest in de vakschool verschilt van die van andere scholen: we weten waarvoor we leren en wat we zullen zijn als we in het eindexamen slagen.



Hubert DE MAN (Opwijk)

Graag citeer ik een duidelijk verschijnsel van wederzijds hulpbetoon. Wij zijn altijd paraat om elkaar kameraadschappelijk te steunen.



Gustaaf GEERTS (Herentals)

Eens een vast plaatsje als klerk, ga ik mij voorbereiden op een examen of een scholing — als die er ooit komt — voor opsteller.

voorkeur, volgens zijn goestingen en zijn geschiktheden. Ludo François (Aarschot) stipt hier terecht aan dat degene die slechts voorbereidende studiës gedaan heeft, in het begin, talrijke moeilijkheden ondervindt, vooral met wiskunde.

Wat de mondelinge cursussen van het derde jaar betreft (vier dagen per week), het is een werkelijk genot ze te kunnen volgen, zegt Prudent Reumont (Fleurus), want de leraars zijn buitengewoon toegewijd. Sommige cursussen zijn echte nachtmerries; dat geldt bijzonder voor de meetkunde en de algebra.

De leerlingen van de ene school zijn bang voor een bepaalde cursus, die nochtans in een andere school, veel aanhangers telt... Doch, al zijn de cursussen talrijker en moeilijker dan in de eerste twee jaren, toch scheppen we moed in de toekomstbelofte die schittert op het einde van die zware periode, en houden we vol (Yvan Lenoir, Jemappes). Te meer, omdat in de scholen een uitstekende geest heerst: de leraars zijn collega's; de medeleerlingen zijn vrienden die een zelfde doel beogen. De echte kameraadschap, zegt Julien Braet (Wondelgem), zult ge vinden midden de berichtenbestellers, die niet de een vóór de ander trachten te eindigen, maar allen goede uitslagen wensen te bekomen.

De opleiding in het station (twee dagen per week) wordt overal erg op prijs gesteld. De meesten, en vooral de leerlingen van de school van Namen (hebben zij afgesproken?), oordelen dat er meer dagen zonder onderbreking aan deze praktische scholing zouden moeten besteed worden. Raphaël Devreese (Beernem) suggereert zelfs dat zij zou geschieden over twee opeenvolgende maanden.

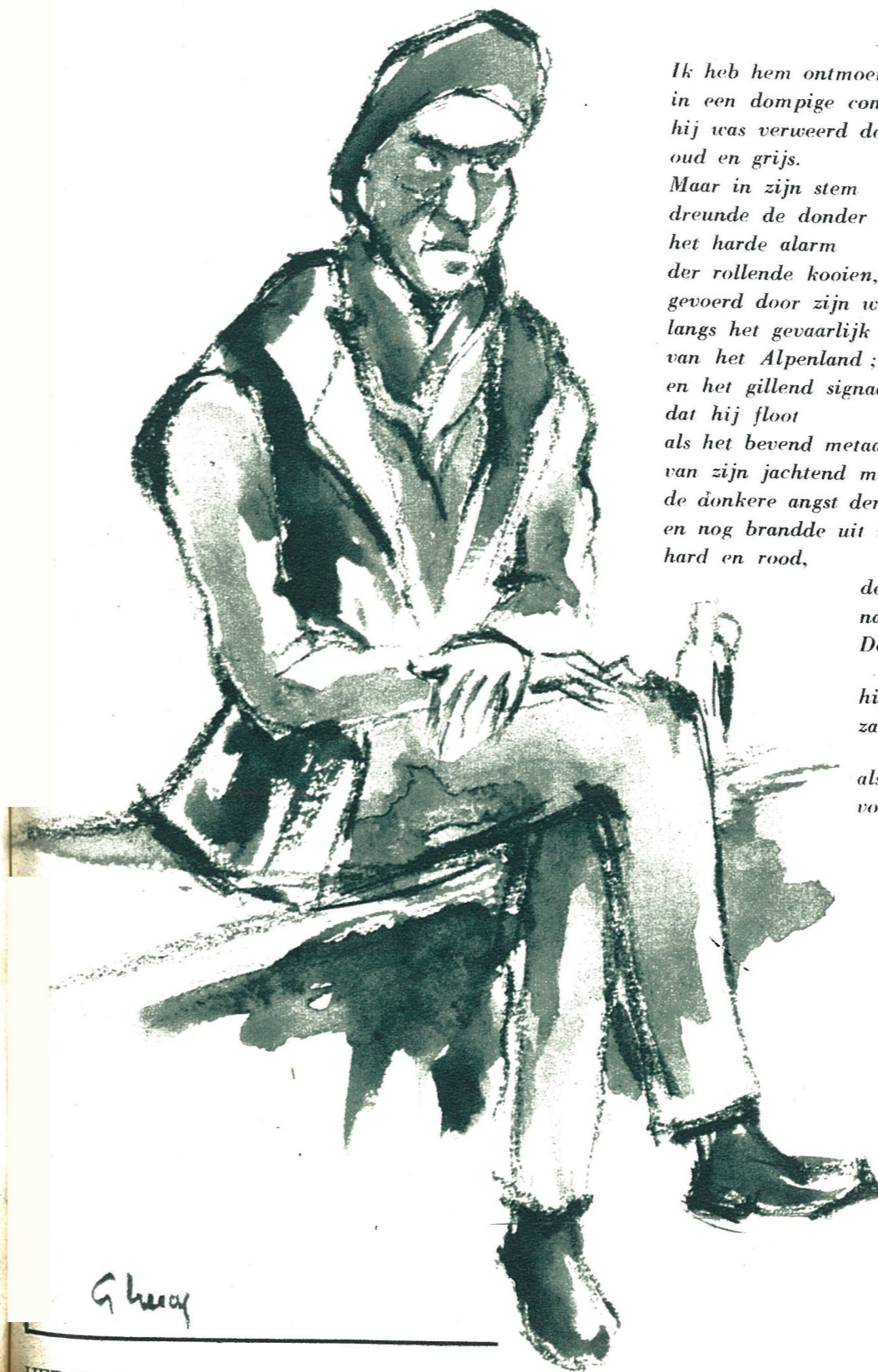
Hun toekomstplannen

De meesten zouden willen klerk worden, en daarna stationsfactuur. Een groot aantal zou graag een loopbaan volgen in de beweging. Enkelen geven de voorkeur aan het leven van de wachters.

Allen hopen hun toestand naderhand te kunnen verbeteren, hetzij door op eigen houtje te studeren, hetzij door lessen te volgen of door een nieuwe scholing te doorlopen. Ik zal geen ogenblik aarzelen om dit te doen, zegt Guido Bogaert (De Pinte), zelfs indien dit zware opofferingen van mijnentwege zou vergen, en Luc Gérard (Naninne) besluit heel gepast en vol optimisme: Alles is mogelijk als men maar wil lukken.

Dank zij de sociale geest van onze Maatschappij, bewijzen de zonen van eenvoudige werkmensen dat ook zij kunnen opklimmen tot een benijdenswaardige positie, die zij met de geldmiddelen van hun ouders niet zo gemakkelijk hadden kunnen bereiken.

De oude machinist.



Ik heb hem ontmoet
in een dompige conciergerie van Parijs,
hij was verweerd door regen en roet,
oud en grijs.

Maar in zijn stem
dreunde de donder van stalen convooien,
het harde alarm
der rollende kooien,
gevoerd door zijn wakende hand
langs het gevaarlijk graniet
van het Alpenland;
en het gillend signaal
dat hij floot
als het bevend metaal
van zijn jachtend machien
de donkere angst der tunnels inschoot;
en nog brandde uit zijn ogen,
hard en rood,

de schicht
naar het verre nachtelijk licht.
De oude voerder van reizende
[mensen]
hij is zo grijs en zo wit
zal iemand hem goede reis komen
[wensen]
als hij vertrekt
voor zijn laatste, beslissende Rit?

Willem TEN BERGE.